

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας

Ενότητα 4α: Πρωτοαλφαβητικές Γραφές στην Κρήτη

Ελένη Καραντζόλα

Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

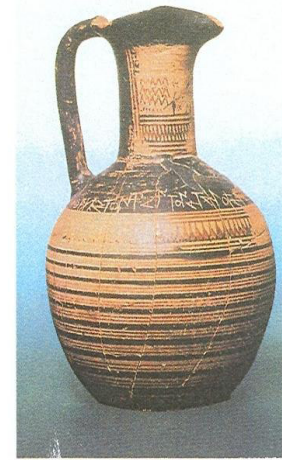
Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας

ΔΙΑΛΕΞΗ 4

**ΠΡΟΑΛΦΑΒΗΤΙΚΕΣ ΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ &
ΓΡΑΜΜΙΚΗ Β
<ΠΡΩΤΟΕΛΛΗΝΙΚΗ>**

Όρια ιστορίας / προϊστορίας για την ελληνική γλώσσα

- Μέσα 19^{ου} αι.:
8^{ος} π.Χ. αι.

Ἔμμετρον καὶ ἀριστερόστροφον
ἔστω τὸ ἀγγεῖον τοῦ καλλίστου
χορευτοῦ

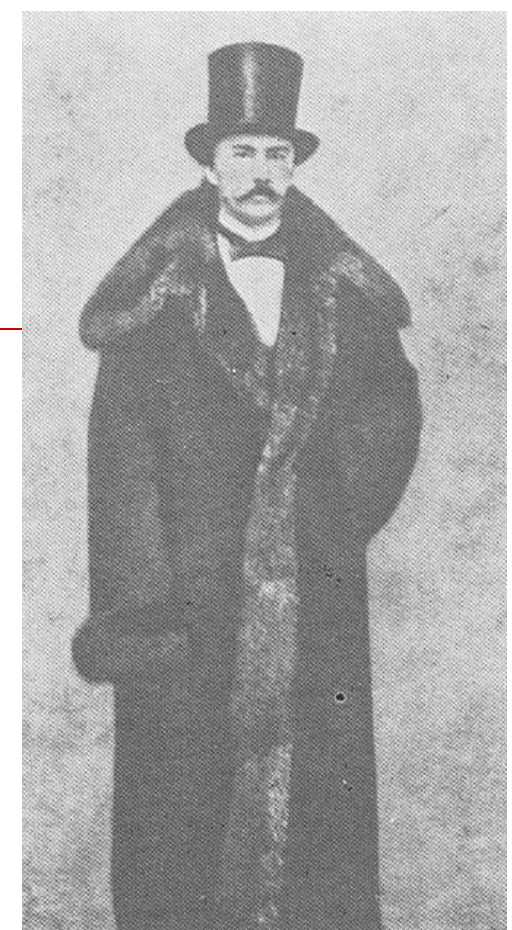
Οινοχόη από το νεκροταφείο του Διπύλου στην Αθήνα, περ. 725 π.Χ.
Φέρει επιγραφή στο αττικό αλφάβητο, ἔμμετρη και ἀριστερόστροφη, που αναφέρει ὅτι
το ἀγγεῖο θα δοθεῖ ὡς βραβεῖο στον καλύτερο χορευτή. Θεωρεῖτο ἡ παλαιότερη σωζόμενη
ἐπιγραφή ἐλληνικῆς μέχρι τὴν ἀνακάλυψη ἐπιγραφῶν σε Γραμμικὴ Β στην Κρήτη.

(συνέχεια)

Ομηρικά έπη → **μυκηναϊκός πολιτισμός**

HEINRICH SCHLIEMANN (1822-1890)

Τροία, 1871-3 - Μυκήνες, 1876

Επιτήδειος έμπορος και λάτρης των ομηρικών επών. Η παιδική του επιμονή να μη δεχτεί ότι η πόλη του Πριάμου χάθηκε για πάντα τον οδήγησε στην ανακάλυψη της Τροίας και στη συνέχεια των Μυκηνών και της Τίρυνθας.

(συνέχεια)

□ ARTHUR EVANS

Μυκηναίοι και σύστημα γραφής. Πρώτες πινακίδες στην Κνωσό (1900).

Μινωικές γραφές:
«ιερογλυφική», γραμμική Α, γραμμική Β

→ Ανακάλυψη του μινωικού πολιτισμού.

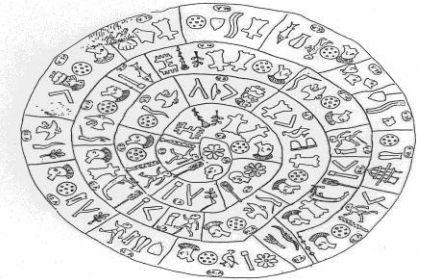
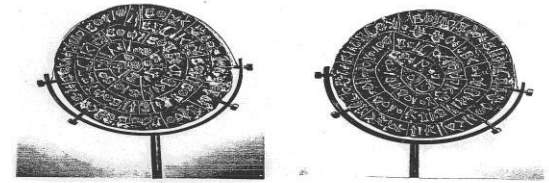
Προελληνικές γλώσσες και προαλφαβητικές γραφές

1. Εικονογραφικές-ιδεογραφικές

- **Μινωικά «ιερογλυφικά»**
(Κρήτη, 2000-1500 π.Χ.)

(συνέχεια)

□ Δίσκος Φαιστού
(1600; π.Χ.)

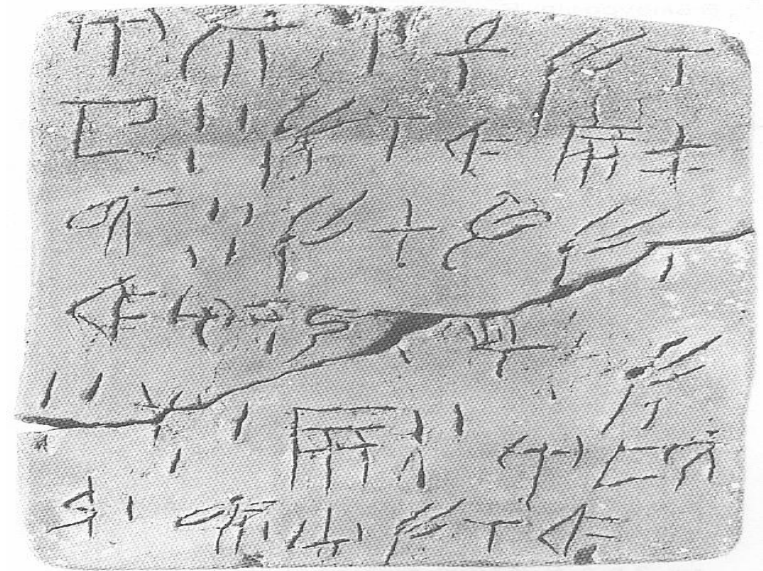
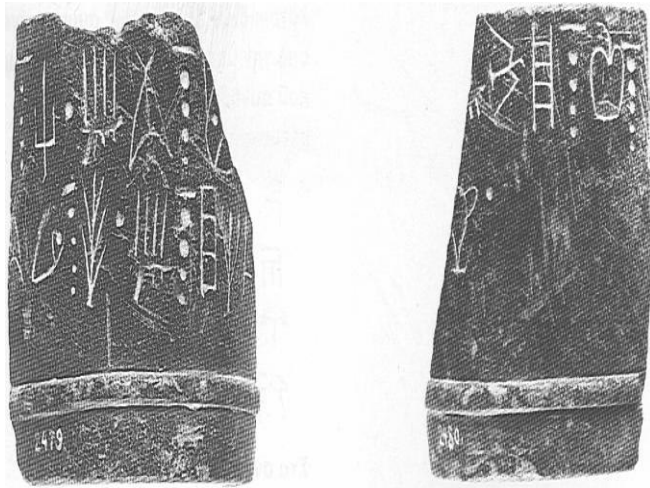
□ Πέλεκυς Αρκαλοχωρίου
(1600 π.Χ.)

1		10		19		28		37	
2		11		20		29		38	
3		12		21		30		39	
4		13		22		31		40	
5		14		23		32		41	
6		15		24		33		42	
7		16		25		34		43	
8		17		26		35		44	
9		18		27		36		45	

(συνέχεια)

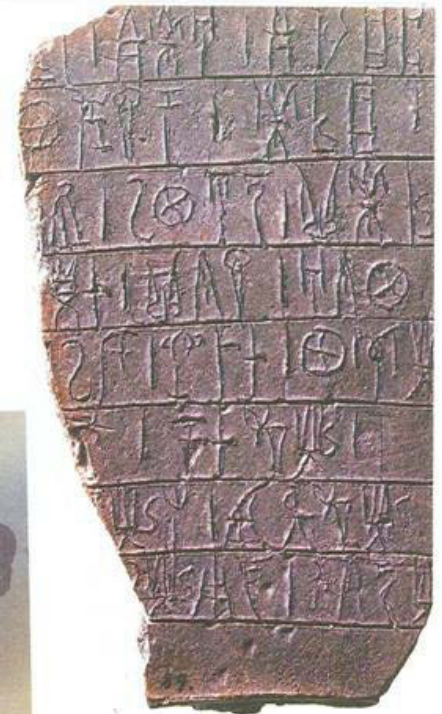
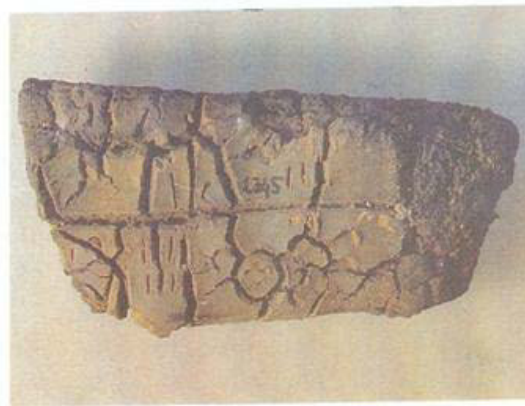
2. Συλλαβικά συστήματα

- Κείμενα σε **Γραμμική Α** (Κρήτη, Σαντορίνη, Μ. Ασία, 1750-1450 π.Χ.)

(συνέχεια)

- Κείμενα σε Γραμμική Β

Σχέση γλώσσας – συστήματος γραφής

- [1] Γνωστή γλώσσα – άγνωστο σύστημα γραφής
- [2] Άγνωστη γλώσσα – γνωστό σύστημα γραφής
- [3] Άγνωστη γλώσσα – άγνωστο σύστημα γραφής
 - ιδεογραφικό: χιλιάδες χαρακτήρες
 - συλλαβικό: πολλές δεκάδες
 - αλφαβητικό: περιορισμένος αριθμός <20-40>

[1]

Alphabetum Zendicum Sassanidicum Zn. 6.

<p>Y- / YE. YE. Y- / Y. Y- / YE. YE / YE / YE / Y- / Y- / Y- / Y- / Y- / Y- Y- / Y- / YE. Y- / Y- / Y- /</p>	<p>Spharmala. س و ر د ن پ ش ع ا ع</p>	<p>Y- B. YE. E. N. - Y. Y. B. Y- Y. B. Y- N. temp. y. B. Y. Y. Y. N. B. Y. B. Y. N. Y. Y. B. Y. Y. B. Y. Y. Y. N. Y. Y. Y. B. Y. Y. B. Y- Y. Y. Y. B. Y- Y. Y. Y. B. Y. Y. Y. N. Y. Y. Y. B. Y- Y. Y. Y. B. Y. Y. Y. N. Y. Y. N.</p>	<p>M. YEY. O. Y- K? Y- Dj? Y- Tsch. Y- A. Y- Selt. Y- > Y- Zila-zi Y- < Y- U. Y- < Y- Kh. Y- < Y- Ng. Y- < Y- H. Y- > Y- L. Y- Y- F ph. Y- < Y- (comp. lat) Y- < Y- .</p>	<p>Y- Y. N. YE Y YE? YE Y. Y. Y- Y. N. Y- Y- B. و ع ع Y- < Y- < B. A. N. Y- < Y- < Y- < Y- < B. ش Y- < N. Y- < Y- B. ش ز Y- < N. Y- < Y- < Y- < Y- < Y- < B. Y- < Y- < Y- < Y- < B. ش K. K. K. Y- Y- B. Y- N. و</p>
--	---	--	---	---

Inscriptio ap. Nirubur Tom II Pl. 38. 6

<p>KH-SCH-E-H-I-O-H : E-GH-R- KH-SCH-E-H-I-O-H : KH-SCH-E-H-I-O-H : E</p>	<p>TCH-A-O : D-A-R-H-E-A-U-SCH : KH-SCH-E- um: (plur) : Da : re KH-SCH-E-H-I-O-H : KH-SCH-E-H-I-O-H : E O-H-A-H-E : B-U-N-A-KH-E-O-TCH-O-S-</p>
---	---

Zn. 17h. 1. Abh.

Τα πρώτα βήματα για την αποκρυπτογράφηση της **σφηνοειδούς γραφής** έγιναν χάρη στις **τρίγλωσσες επιγραφές** (σε αρχαία περσική, ελαμιτική και βαβυλωνιακή γλώσσα) που βρέθηκαν το 1618 στην Περσέπολη, την πρωτεύουσα του Δαρείου και των Αχαιμενιδών. Η αποκρυπτογράφηση άρχισε το 1800, με τον Δανό περιηγητή Carsten Niebuhr και σημείωσε αξιοσημείωτη πρόοδο με τον Γερμανό καθηγητή λυκείου Georg Grotfend. Μπόρεσε ωστόσο να ολοκληρωθεί μόνο χάρη στη δουλειά του πολύγλωσσου στρατιωτικού Sir Henry Rawlison (1810-1895), ο οποίος χάρη στη γνώση του της αρχαίας περσικής μπόρεσε να «σπάσει» τον κώδικα του πρώτου από τα τρία τμήματα της τρίγλωσσης επιγραφής που βρέθηκε στο Μπεχιστούν, στο δυτικό Ιράν.

[2]

Εικ. 26
Ετεοκρητική επιγραφή
από την Πραισό (PRA 3).
3ος αιώνας π.Χ.

1.] ξοννουιτ</td <td></td> <td>→</td>		→
2.]αταροκουν	ελλείπει	→
3.]· ηδησδεα	ελλείπει	→
4.]σωπειραρι	ελλείπει	→
5.]· ντασατφοε	ελλείπει	→
6.]ννασιρουκλεσ		→
7.]ιρερμηιαμαρφ		→
8.]ειρερφινσδαν		→
9.]μαμδεδικαρκ		→
10.]ρισραιραριφ		→
11.]· ννειαρξ		→
12.]ταριδοσι		→
13.]ενβα		→
14.]δνας		→
15.]{}		→

Στις αρχαιολογικές ανασκαφές της αρχαίας Πραισού, στις αρχές του 20ού αι., ήρθαν στην επιφάνεια επιγραφές γραμμένες σε λίθο, γραμμένες σε ελληνικό αλφάβητο αλλά όχι και σε ελληνική γλώσσα. Η γλώσσα των κειμένων αυτών ονομάστηκε **ετεοκρητική** (Ετεόκρητες, δηλ. βέροι Κρητικοί, εμφανίζονται και στην *Οδύσσεια*).

Μέχρι σήμερα δεν έχει καταδειχτεί εάν πρόκειται για ινδοευρωπαϊκή ή σημιτική γλώσσα, ή εάν συγγενεύει με άλλες προελληνικές κρητικές γλώσσες όπως η γραμμική Α.

[3]

Μέχρι και σήμερα **ο δίσκος της Φαιστού** δεν έχει αποκρυπτογραφηθεί. Δεν έχουμε ανάλογο δείγμα της ιερογλυφικής αυτής γραφής, σε κανένα σημείο της Μεσογείου, ενώ άγνωστο παραμένει ποια γλώσσα – ινδοευρωπαϊκή ή σημιτική- κρύβεται από κάτω.